

Idiopaattisesta kroonisesta yskimisestä

Kollegojen Koskelan ja Purokiven perusteellinen pitkittynyttä yskää käsittelevä katsaus (1) nosti mieleeni joitain havaintoja lääkärinurani varrelta, hieman sivuitsekin. Jo pikkupoikana kiinnitin huomiota joihinkin vanhempiin miehiin, joilla oli tapana yskiä ilman näkyvää syytä. Osa heistä tupakoi, osa ei. Vasta iän ja kokemuksen karttuessa aloin epäillä, että heidän yskimisensä saattoi liittyä myös sosiaaliseen jännittämiseen.

Sittemmin olen tavannut ulkoisesti terveitä nuoria miehiä, joilla on pientä mutta pitkään jatkuvaa yskimistä. Yskimisestä tai kurkun selvittämisestä on tullut heille jonkinlainen ”paha” tapa. Monella heistä yskimisen alku on liittynyt akuutihakoon henkiseen stressiin tai elämän

vaatimusten lisääntymiseen. Ulkoisen tilanteen tai sisäisten vaatimusten muututtua yskiminen onkin jäänyt pois.

Potilastyössäni olen hoitanut kohtalaisella menestyksellä joitakin pitkään jatkuneesta yskimisestä kärsiviä potilaita ottamalla keskusteluun heidän elämäntilanteensa, määrämällä pienen annoksen ahdistusta lievittävää serotoniinilääkitystä ja selittämällä, että kyseessä on elämän stressin laukaisema ja ylläpitämä psykosomaattinen reaktio. Siitä voi päästä irti, kunhan onnistumme sammuttamaan automaattiseksi muodostuneen yskänrefleksin.

On selvää, että kroonisen yskän tai yskimisen mahdolliset somaattiset syyt on aiheellista ensin selvittää ja hoitaa.

Jos ”taustasairautta ei löydy tai hoitokokeilut osoittautuvat tehottomiksi”, olisi hyvä perehtyä myös potilaan psykososiaaliseen elämäntilanteeseen ja sen muutoksiin sekä keskustella niiden mahdollisesta yhteydestä kiusalliseen yskimisoireeseen. Myös mainitsemastani serotoniinista voi olla apua. Saattaakin olla, että potilaan yskä ei enää ole niin idiopaattinen vaan saa ymmärrettävän selityksen, jolloin myös hoidossa päästään eteenpäin. ■

RAIMO K. R. SALOKANGAS
psykiatrian professori (eläkkeellä)

KIRJALLISUUTTA

1. Koskela H, Purokivi M. Pitkittynyt yskä: tavallinen vaiva, tyytymätön potilas. *Duodecim* 2014;130:1827–33.